

Kujot Stanisław

Data urodzenia: 1845

ksiądz katolicki, historyk, działacz społeczny, wikariusz w Gniewie, proboszcz w Grzybnie, współzałożyciel TNT, wiceprezes I Wydziału Historyczno-Archeologicznego TNT w l. 1875-1884, prezes TNT w l. 1897-1914.

Urodził się we wsi Kiełpin w pow. tucholskim. Był synem Piotra i Barbary z Osowickich. Ojciec był nauczycielem szkoły ludowej i przejawiał zainteresowania historyczne, które zaszczerpił synowi. Po ukończeniu edukacji na szczeblu podstawowym S. Kujot rozpoczął naukę w Królewskim Gimnazjum w Chojnicach w l. 1862-63 a następnie w Chełmnie w l. 1863-65. W tym czasie był stypendystą Towarzystwa Pomocy Naukowej. Po złożeniu egzaminu maturalnego rozpoczął studia teologiczne w Seminarium Duchownym w Pelplinie. W l. 1868-69 oraz 1870-71 był słuchaczem wykładów z teologii i filozofii na Uniwersytecie w Münster a w l. 1869-70 studiował historię na Uniwersytecie Fryderyka Wilhelma w Berlinie. Był wówczas uczniem m.in. Leopolda von Rankego i Johanna Droysena. Studia historyczne utwierdziły w nim pasję do badań nad przeszłością. Sakrament kapłaństwa otrzymał 10 IV 1870 r. w Pelplinie. W l. 1870-72 pełnił posługę wikarego w parafii pw. św. Mikołaja w Gniewie. W l. 1872-1893 był nauczycielem w progimnazjum biskupim Collegium Marianum w Pelplinie, gdzie wykładał dzieje powszechne i historię literatury polskiej. Cieszył się dużym autorytetem wśród uczniów i kleryków Seminarium Duchownego i dał się poznać jako krzewiciel polskości i patriota. W okresie pelplińskim zaangażował się w pracę społeczną uczestnicząc w pracach organizacji o charakterze kulturalnym i oświatowym (przede wszystkim w TPN). W 1875 r. współtworzył TNT, w l. 1875-97 pełnił funkcję zastępcy przewodniczącego I Wydziału Historyczno-Archeologicznego i był odpowiedzialny za działalność wydawniczą TNT (redagował „Roczniki TNT”). Blisko współpracował w Wojciechem

Kętrzyńskim i prowadził rozległe badania dziejami średniowiecznymi ziem pomorskich otwarcie przeciwstawiając się narracji prusko-niemieckiej polityki historycznej w tym zakresie. W 1893 r. ze względu na stan zdrowia (ciężka choroba płuc), po rezygnacji z pracy dydaktycznej w Pelplinie i został mianowany proboszczem parafii pw. Michała Archanioła w Grzybnie (pow. chełmiński). Funkcję tę sprawował do śmierci. W 1897 r. został wybrany prezesem zarządu TNT, dzięki jego zaangażowaniu, energii oraz licznym kontaktom w polskim świecie naukowym przyczynił się do podźwignięcia Towarzystwa z czasowej zapaści. Czuwał nad regularną edycją wydawnictw TNT, zainicjował w 1908 r. wydawanie kwartalnika „Zapiski TNT” (obecnie „Zapiski Historyczne”). W tym czasie kontynuował badania historyczne, których wyniki publikował w postaci monografii, studiów przyczynkarskich oraz edycji źródłowych. W 1880 r. uczestniczył w ogólnopolskim zjeździe historyków w Krakowie, od 1884 r. był członkiem Komisji Historycznej Akademii Umiejętności w Krakowie, a od 1892 r. członkiem Wydziału Historycznego TPN. W 1900 r. otrzymał tytuł doktora honoris causa UJ. Brał czynny udział w przygotowaniach do jubileuszu 500-lecia bitwy pod Grunwaldem w 1910 r., który był ważnym wydarzeniem patriotycznym na skalę ogólnokrajową. Przejawiał aktywność w dziedzinie życia polityczno-społecznego, w 1903 r. krytycznie odniósł się do kandydatury przedstawiciela ruchu ludowego Wiktora Kulerskiego w wyborach do Parlamentu Rzeszy. Obok pisarstwa historycznego tworzył też dzieła literackie o moralizatorskim charakterze, która miała wśród czytelników ukształtować wzorce patriotyczne i chrześcijańskie. Zmarł w Grzybnie, gdzie został pochowany na tamtejszym cmentarzu parafialnym.

Literatura:

1. Jasiński K., Stanisław Kujot (1845–1914), [in:] Działacze Towarzystwa Naukowego w Toruniu, red. M. Biskup, Toruń 1975, s. 85–179.
2. Jasiński K., Stanisław Kujot - historyk Prus Zachodnich, [in:] Dzieje historiografii Prus Wschodnich i Zachodnich do 1920 roku. (Kierunki, ośrodki, najwybitniejsi przedstawiciele), red. J. Serczyk, A. Tomczak, Toruń 1989, s. 217-242.
3. Fot. ze zbiorów Archiwum Diecezjalnego w Pelplinie.

Tomasz Krzemiński